

Եվրոպական պայմանագրերի շարք՝ թիվ 164

«Կենսաբանության եւ բժշկության նվաճումների կիրառման առնչությամբ մարդու իրավունքների եւ արժանապատվության պաշտպանության մասին» կոնվենցիա. «Մարդու իրավունքների եւ կենսաբժշկության մասին» կոնվենցիա *

Օվիեդո, 4 ապրիլի 1997թ.

Նախաբան

Սույն կոնվենցիան ստորագրող Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետությունները, մյուս պետությունները եւ Եվրոպական համայնքը,

նկատի ունենալով Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր ասամբլեայի կողմից 1948 թվականի դեկտեմբերի 10-ին ընդունված Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագիրը,

նկատի ունենալով 1950 թվականի նոյեմբերի 4-ի «Մարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» կոնվենցիան,

նկատի ունենալով 1961 թվականի հոկտեմբերի 18-ի Եվրոպական սոցիալական խարտիան,

նկատի ունենալով «Քաղաքացիական եւ քաղաքական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագիրը եւ 1966 թվականի դեկտեմբերի 16-ի «Տնտեսական, սոցիալական եւ մշակութային իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագիրը,

(*) Եվրոպական միության մասին պայմանագիրը եւ Եվրոպական համայնք հիմնելու մասին պայմանագիրը փոփոխող, 2009 թվականի դեկտեմբերի 1-ին ուժի մեջ մտած Լիսաբոնի պայմանագիր: Որպես հետեւանք՝ այդ ամսաթվից Եվրոպական տնտեսական համայնքին ցանկացած հղում վերաբերում է Եվրոպական միությանը:

նկատի ունենալով 1981 թվականի հունվարի 28-ի «Անձնական տվյալների ավտոմատացված մշակման դեպքում անհատների պաշտպանության մասին» կոնվենցիան,

նկատի ունենալով նաեւ 1989 թվականի նոյեմբերի 20-ի «Երեխայի իրավունքների մասին» կոնվենցիան,

հաշվի առնելով, որ Եվրոպայի խորհրդի նպատակն իր անդամների միջեւ ավելի մեծ միության ապահովումն է, իսկ այդ նպատակին հետամուտ լինելու մեթոդներից մեկը մարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պահպանումը եւ հետագա իրագործումն է,

գիտակցելով կենսաբանության եւ բժշկության ոլորտներում արագընթաց զարգացումները,

համոզված լինելով մարդ արարածին թե՛ որպէս անհատ, թե՛ որպէս մարդկային հասարակության անդամ հարգելու անհրաժեշտության մեջ եւ գիտակցելով մարդ արարածի արժանապատվության ապահովման կարեւորությունը,

գիտակցելով, որ կենսաբանության եւ բժշկության սխալ օգտագործումը կարող է հանգեցնել մարդու արժանապատվությունը վտանգող գործողությունների,

հաստատելով, որ կենսաբանության եւ բժշկության ոլորտում առաջընթացը պետք է օգտագործվի հօգուտ ներկա եւ ապագա սերունդների,

ընդգծելով միջազգային համագործակցության անհրաժեշտությունը, որը կենսաբանության եւ բժշկության օգուտները հասանելի կդարձնի համայն մարդկությանը,

գիտակցելով կենսաբանության եւ բժշկության նվաճումների կիրառման արդյունքում առաջացող հարցերի հանրային քննարկումը խթանելու եւ դրանց տրվող պատասխանների կարեւորությունը,

ցանկանալով հասարակության բոլոր անդամներին հիշեցնել նրանց իրավունքներն ու պարտականությունները,

հաշվի առնելով այս ոլորտում Խորհրդարանական վեհաժողովի կատարած աշխատանքը, այդ թվում՝ կենսաէթիկայի մասին կոնվենցիա մշակելու վերաբերյալ 1160 (1991) հանձնարարականը,

որոշելով ձեռնարկել կենսաբանության և բժշկության նվաճումների կիրառման առնչությամբ մարդու արժանապատվությունը և անհատի հիմնարար իրավունքներն ու ազատությունները պաշտպանելու համար անհրաժեշտ միջոցներ,

համաձայնության եկան հետևյալի վերաբերյալ.

Գլուխ I. Ընդհանուր դրույթներ

Հոդված 1. Նպատակը և խնդիրները

Սույն կոնվենցիայի Կողմերը պաշտպանում են բոլոր մարդկանց արժանապատվությունը և ինքնությունը, առանց խտրականության երաշխավորում յուրաքանչյուրի անձնական անձեռնմխելիության և այլ իրավունքների ու հիմնարար ազատությունների պաշտպանությունը կենսաբանության և բժշկության նվաճումների կիրառման առնչությամբ:

Յուրաքանչյուր Կողմ իր ներպետական իրավունքով նախատեսում է սույն կոնվենցիայի դրույթներն իրականացնելու համար անհրաժեշտ միջոցներ:

Հոդված 2. Մարդու գերակայությունը

Մարդու շահերն ու բարեկեցությունը գերակա են հասարակության կամ գիտության շահերից:

Հոդված 3. Առողջապահական ծառայությունների հավասար հասանելիությունը

Կողմերը, հաշվի առնելով առողջապահական կարիքներն ու հասանելի ռեսուրսները, անհրաժեշտ միջոցներ են ձեռնարկում իրենց իրավագործության շրջանակներում պատշաճ որակի առողջապահական ծառայությունների հավասար հասանելիություն ապահովելու նպատակով:

Հոդված 4. Մասնագիտական չափանիշները

Առողջապահական ոլորտում կատարվող ցանկացած միջամտություն, այդ թվում՝ հետազոտություն, պետք է իրականացվի վերաբերելի մասնագիտական պարտավորություններին և չափանիշներին համապատասխան:

Գլուխ II. Համաձայնությունը

Հոդված 5. Ընդհանուր կանոնը

Առողջապահական ոլորտում ցանկացած միջամտություն հնարավոր է միայն շահագրգիռ անձի ազատ և տեղեկացված համաձայնությամբ:

Տվյալ անձը միջամտության նպատակի և բնույթի, ինչպես նաև դրա հետևանքների և ռիսկերի վերաբերյալ նախապես ստանում է պատշաճ տեղեկություններ:

Շահագրգիռ անձը կարող է ցանկացած պահի հեշտությամբ հրաժարվել իր համաձայնությունից:

Հոդված 6. Համաձայնություն տալու կարողություն չունեցող անձանց պաշտպանությունը

1. Համաձայն ստորեւ նշված 17-րդ եւ 20-րդ հոդվածների՝ համաձայնություն տալու կարողություն չունեցող անձի դեպքում միջամտությունը հնարավոր է՝ ելնելով բացառապես նրա ուղղակի շահից:

2. Երբ օրենքի համաձայն անչափահաս անձը միջամտությանը համաձայնություն տալու կարողություն չունի, այդ միջամտությունը կարող է կատարվել միայն նրա ներկայացուցչի կամ իրավասու մարմնի կամ օրենքով նախատեսված անձի կամ մարմնի թույլտվությամբ:

Անչափահասի կարծիքը հաշվի է առնվում որպես որոշիչ գործոն, որի կշիռն ավելանում է՝ ելնելով նրա տարիքից եւ հասունության աստիճանից:

3. Երբ օրենքի համաձայն չափահաս անձը հոգեկան հիվանդության, հիվանդության կամ համանման այլ պատճառներով չունի միջամտությանը համաձայնություն տալու կարողություն, այդ միջամտությունը կարող է կատարվել միայն նրա ներկայացուցչի կամ իրավասու մարմնի կամ օրենքով նախատեսված անձի կամ մարմնի թույլտվությամբ:

Շահագրգիռ անձը հնարավորության սահմաններում մասնակցում է թույլտվությունը տալու ընթացակարգին:

4. Վերոնշյալ 2-րդ եւ 3-րդ կետերում նշված ներկայացուցիչը, իրավասու մարմինը, անձը կամ մարմինը նույն պայմաններով ստանում են 5-րդ հոդվածով նախատեսված տեղեկությունները:

5. Վերոնշյալ 2-րդ եւ 3-րդ կետերով նախատեսված թույլտվությունից հնարավոր է ցանկացած պահի հրաժարվել՝ ելնելով շահագրգիռ անձի լավագույն շահերից:

Հոդված 7. Հոգեկան խանգարում ունեցող անձանց պաշտպանությունը

Օրենքով սահմանված պաշտպանության պայմանները, այդ թվում՝ վերահսկողության, հսկողության եւ բողոքարկման ընթացակարգերն ապահովելու

դեպքում հոգեկան լուրջ խանգարում ունեցող անձը կարող է առանց իր համաձայնության ենթարկվել միջամտության, որի նպատակը հոգեկան խանգարումը բուժելն է, միայն այն դեպքում, երբ առանց այդպիսի բուժման՝ նրա առողջությանը կարող է լուրջ վնաս պատճառվել:

Հոդված 8. Արտակարգ իրավիճակը

Եթե արտակարգ իրավիճակի հետեւանքով հնարավոր չէ ստանալ պատշաճ համաձայնություն, ապա շահագրգիռ անհատի առողջության շահերից ելնելով՝ ցանկացած անհրաժեշտ բժշկական միջամտություն կարող է անմիջապես իրականացվել:

Հոդված 9. Նախկինում հայտնած ցանկությունները

Բժշկական միջամտության վերաբերյալ բուժառուի նախկինում հայտնած ցանկությունները հաշվի են առնվում, եթե միջամտության պահին նա ի վիճակի չէ հայտնելու իր ցանկությունները:

Գլուխ III. Մասնավոր կյանքը և տեղեկություններ ստանալու իրավունքը

Հոդված 10. Մասնավոր կյանքը և տեղեկություններ ստանալու իրավունքը

1. Յուրաքանչյուր ոք ունի իր առողջության վերաբերյալ տեղեկությունների առնչությամբ իր մասնավոր կյանքի նկատմամբ հարգանքի իրավունք:

2. Յուրաքանչյուր ոք ունի իր առողջության մասին հավաքված ցանկացած տեղեկության ծանոթանալու իրավունք: Այդուհանդերձ, անհատների՝ այդպիսի տեղեկություններ չստանալու ցանկությունները հաշվի են առնվում:

3. Բացառիկ դեպքերում, ելնելով բուժառուի շահերից, օրենքով կարող են սահմանվել 2-րդ կետով նախատեսված իրավունքներն իրացնելու մասով սահմանափակումներ:

Գլուխ IV. Մարդու զենումը

Հոդված 11. Խտրականության բացառումը

Անձի հանդեպ գենետիկական ժառանգության հիմքով խտրականության բոլոր ձևերն արգելվում են:

Հոդված 12. Կանխորոշիչ գենետիկական թեստերը

Գենետիկական հիվանդության կամ սուբյեկտին որպես հիվանդություն առաջացնող գենի կրող նույնականացնելու կամ հիվանդության հանդեպ գենետիկական նախատրամադրվածություն կամ ընկալունակություն հայտնաբերելու կանխորոշիչ թեստեր կարող են անցկացվել միայն առողջապահական նպատակներով կամ առողջապահական նպատակների հետ կապված գիտական հետազոտությունների համար եւ գենետիկական պատշաճ խորհրդատվության պայմաններում:

Հոդված 13. Միջամտությունները մարդու զենումին

Մարդու զենումի փոփոխությանն ուղղված միջամտություն կարող է իրականացվել միայն կանխարգելիչ, ախտորոշիչ կամ թերապեւտիկ նպատակներով եւ միայն այն դեպքում, երբ դա տվյալ մարդու ժառանգների զենումը որեւէ փոփոխության ենթարկելու նպատակ չի հետապնդում:

Հոդված 14. Սեռի հատկանիշով երեխայի խտրական ընտրության բացառումը

Ապագա երեխայի սեռը պլանավորելու նպատակով վերարտադրողականության բժշկական օժանդակ տեխնոլոգիաների կիրառումը չի թույլատրվում՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առկա է սեռի հետ կապված հիվանդության ժառանգման հավանականություն:

Գլուխ V. Գիտական հետազոտությունները

Հոդված 15. Ընդհանուր կանոնը

Կենսաբանության եւ բժշկության ոլորտում գիտական հետազոտությունն իրականացվում է ազատորեն՝ պահպանելով սույն կոնվենցիայով եւ իրավական այլ ակտերով նախատեսված՝ մարդու պաշտպանությունն ապահովող դրույթները:

Հոդված 16. Հետազոտություն անցնող անձանց պաշտպանությունը

Մարդու հետազոտությունը կարող է կատարվել միայն հետեւյալ բոլոր պայմանները բավարարելու դեպքում.

i. մարդու հետազոտությունը չունի համադրելի արդյունավետություն ունեցող այլընտրանք.

ii. անձին սպառնացող հնարավոր ռիսկերն անհամաչափ չեն հետազոտության հնարավոր օգուտներին.

iii. իրավասու մարմինը հաստատել է հետազոտական նախագիծը՝ դրա գիտական արժեքի, այդ թվում՝ հետազոտության նպատակի կարելոթության գնահատման մասով անկախ փորձաքննությունից եւ էթիկական ընդունելիության բազմաառարկայական ուսումնասիրությունից հետո.

iv. հետազոտության ենթարկվող անձինք տեղեկացվել են իրենց իրավունքների մասին եւ իրենց պաշտպանության նպատակով օրենքով նախատեսված երաշխիքների մասին.

v. բացահայտ եւ հստակ կերպով տրվել է 5-րդ հոդվածով նախատեսված համաձայնությունը, եւ այն փաստաթղթավորվել է: Այդ համաձայնությունը հնարավոր է ցանկացած պահի առանց խոչընդոտների հետ կանչել:

Հոդված 17. Հետազոտությանը համաձայնություն տալու կարողություն չունեցող անձանց պաշտպանությունը

1. Համաձայնություն տալու կարողություն չունեցող անձի՝ 5-րդ հոդվածի համաձայն հետազոտությունը կարող է իրականացվել միայն հետեւյալ բոլոր պայմանները բավարարելու դեպքում.

- i. բավարարված են 16-րդ հոդվածի «i»-«iv» ենթակետերի պայմանները.
- ii. հետազոտության արդյունքները կարող են իրական և ուղղակի դրական ազդեցություն ունենալ նրա առողջության վրա.
- iii. համադրելի արդյունավետության հետազոտություն հնարավոր չէ կատարել համաձայնություն տալու կարողություն ունեցող անձանց վրա.
- iv. հստակ և գրավոր տրվել է 6-րդ հոդվածով նախատեսված անհրաժեշտ թույլտվությունը. և
- v. շահագրգիռ անձը չի առարկում:

2. Բացառիկ դեպքերում և օրենքով սահմանված պաշտպանության պայմանների համաձայն՝ այն դեպքում, երբ հետազոտությունը չի կարող տալ շահագրգիռ անձի առողջության համար ուղղակի օգուտ ունեցող արդյունքներ, այդպիսի հետազոտության թույլտվություն կարող է տրվել, եթե բավարարված են վերոնշյալ 1-ին կետի «i», «iii», «iv» և «v» ենթակետերում նշված և հետեւյալ լրացուցիչ պայմանները.

- i. հետազոտության նպատակն է անհատի վիճակի, հիվանդության կամ խանգարման մասին գիտական ընկալման էական խորացման միջոցով առավելագույն արդյունքներ ստանալը, որոնք կարող են դրականորեն ազդել շահագրգիռ անձի կամ նույն տարիքային խմբի կամ նույն հիվանդությունը կամ խանգարումն ունեցող կամ նույն վիճակում գտնվող այլ անձանց վրա.
- ii. հետազոտությունը շահագրգիռ անհատի համար նվազագույն ռիսկեր և նվազագույն բեռ է ենթադրում:

Հոդված 18. Էմբրիոնների լաբորատոր հետազոտությունը

1. Եթե օրենքով թույլատրվում է էմբրիոնների լաբորատոր հետազոտություն իրականացնել, ապա այն պետք է ապահովի էմբրիոնի համարժեք պաշտպանություն:
2. Արգելվում է հետազոտական նպատակներով մարդու էմբրիոն ստեղծելը:

Գլուխ VI. Փոխապատվաստման նպատակներով կենդանի դոնորներից օրգաններ և հյուսվածքներ վերցնելը

Հոդված 19. Ընդհանուր կանոնը

1. Կենդանի անձից փոխապատվաստման նպատակներով օրգաններ կամ հյուսվածքներ կարելի է վերցնել բացառապես ստացողի թերապևտիկ օգուտի համար, եւ եթե պիտանի օրգան կամ հյուսվածք հնարավոր չէ վերցնել մահացած անձից, եւ չկա համադրելի արդյունավետություն ունեցող այլընտրանքային թերապևտիկ մեթոդ:
2. 5-րդ հոդվածով նախատեսված անհրաժեշտ համաձայնությունը պետք է տրվի հստակ եւ բացահայտ՝ գրավոր կամ որեւէ պաշտոնական մարմնի ներկայությամբ:

Հոդված 20. Օրգան վերցնելու համաձայնություն տալու կարողություն չունեցող անձանց պաշտպանությունը

1. Արգելվում է օրգան կամ հյուսվածք վերցնելն այն անձից, որը չունի 5-րդ հոդվածով նախատեսված անհրաժեշտ համաձայնությունը տալու կարողություն:
2. Բացառիկ դեպքերում եւ օրենքով սահմանված պաշտպանության պայմանների համաձայն՝ համաձայնություն տալու կարողություն չունեցող անձից թույլատրվում է վերցնել վերականգնողական հյուսվածք՝ պայմանով, որ բավարարված են հետեւյալ պայմանները.

- i. չկա համաձայնություն տալու կարողություն ունեցող համապատասխան դոնոր.
- ii. ստացողը դոնորի եղբայրը կամ քույրն է.
- iii. նվիրատվությունը պետք է ունենա ստացողի կյանքը փրկելու պոտենցիալ.
- iv. հստակ եւ գրավոր կերպով տրվել է 6-րդ հոդվածի 2-րդ եւ 3-րդ կետերով նախատեսված թույլտվությունը՝ օրենքի պահանջներին համապատասխան եւ իրավասու մարմնի կողմից տրված հավանությամբ.
- v. տվյալ պոտենցիալ դոնորը չի առարկում:

Գլուխ VII. Ֆինանսական շահ ստանալու արգելքը եւ մարդու մարմնի մասի տնօրինումը

Հոդված 21. Ֆինանսական շահ ստանալու արգելքը

Մարդու մարմինը եւ դրա մասերը որպես այդպիսին չպետք է ֆինանսական շահ ստանալու աղբյուր լինեն:

Հոդված 22. Մարդու մարմնից վերցված մասի տնօրինումը

Եթե միջամտության արդյունքում վերցվում է մարդու մարմնի որեւէ մաս, ապա այն կարող է պահվել եւ օգտագործվել սկզբնական նպատակից տարբերվող այլ նպատակով միայն այն դեպքում, երբ դա արվում է տեղեկություններ տրամադրելու եւ համաձայնություն տալու պատշաճ ընթացակարգերի պահպանմամբ:

Գլուխ VIII. Կոնվենցիայի դրույթների խախտումները

Հոդված 23. Իրավունքների կամ սկզբունքների խախտումը

Կոնվենցիայով սահմանված իրավունքների եւ սկզբունքների անօրինական խախտումները կանխելու կամ դադարեցնելու համար Կողմերը ծանուցում ստանալուց հետո հնարավորինս սեղմ ժամկետում ապահովում են պատշաճ դատական պաշտպանություն:

Հոդված 24. Անհամաչափ վնասի փոխհատուցումը

Միջամտության արդյունքում անհամաչափ վնաս կրած անձն իրավունք ունի օրենքով սահմանված պայմաններով եւ կարգով ստանալու արդարացի փոխհատուցում:

Հոդված 25. Մանկցիաները

Կողմերը նախատեսում են սույն կոնվենցիայով սահմանված դրույթները խախտելու դեպքում կիրառման ենթակա պատշաճ սանկցիաներ:

Գլուխ IX. Կոնվենցիայի եւ այլ դրույթների միջեւ փոխհարաբերությունը

Հոդված 26. Իրավունքների իրացման մասով սահմանափակումները

1. Սույն կոնվենցիայով նախատեսված իրավունքների եւ պաշտպանության դրույթների նկատմամբ կարող են կիրառվել միայն այն սահմանափակումները, որոնք նախատեսված են օրենքով եւ ժողովրդավարական հասարակությունում անհրաժեշտ են՝ ելնելով հանրային անվտանգության շահերից՝ հանցագործությունները կանխելու, հանրային առողջությունը պաշտպանելու կամ ուրիշների իրավունքներն ու ազատությունները պաշտպանելու համար:

2. Նախորդ կետում նախատեսված սահմանափակումները չեն կարող կիրառվել 11-րդ, 13-րդ, 14-րդ, 16-րդ, 17-րդ, 19-րդ, 20-րդ եւ 21-րդ հոդվածների նկատմամբ:

Հոդված 27. Ավելի լայն պաշտպանությունը

Սույն կոնվենցիայի որեւէ դրույթ չի մեկնաբանվում որպէս Կողմերի՝ կենսաբանության եւ բժշկության նվաճումների կիրառման մասով սույն կոնվենցիայով սահմանված պաշտպանության միջոցներից ավելի լայն միջոցներ կիրառելու հնարավորությունը սահմանափակող կամ այլ ազդեցություն ունեցող:

Գլուխ X. Հանրային բանավեճը

Հոդված 28. Հանրային բանավեճը

Սույն կոնվենցիայի Կողմերը հետեւում են, որ կենսաբանության եւ բժշկության նվաճումների հետ կապված հիմնարար հարցերը լինեն հանրային լայն քննարկման առարկա՝ հաշվի առնելով մասնավորապէս համապատասխան բժշկական, սոցիալական, տնտեսական, էթիկական եւ իրավական հետեւանքները, իսկ դրանց հնարավոր կիրառումը լինի պատշաճ խորհրդակցության առարկա:

Գլուխ XI. Կոնվենցիայի մեկնաբանումը եւ հետագա իրականացումը

Հոդված 29. Կոնվենցիայի մեկնաբանումը

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, ուղիղ հղում չկատարելով

դատարանի վարույթում գտնվող որեւէ կոնկրետ գործի, կարող է ներկայացնել սույն կոնվենցիայի մեկնաբանմանն առնչվող խորհրդատվական կարծիքներ՝

- Կողմի կառավարության խնդրանքով՝ մյուս Կողմերին տեղեկացնելուց հետո.

- 32-րդ հոդվածի համաձայն սույն կոնվենցիայի Կողմերի ներկայացուցիչներից կազմված Կոմիտեի խնդրանքով՝ քվեարկությանը մասնակցած անդամների ձայների երկու երրորդի կողմից ընդունված որոշմամբ:

Հոդված 30. Կոնվենցիայի կիրառման վերաբերյալ զեկույցները

Ցանկացած Կողմ Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարից պահանջ ստանալու դեպքում ներկայացնում է բացատրություն այն մասին, թե ինչպես է իր ներպետական իրավունքով ապահովվում սույն կոնվենցիայի որեւէ դրույթի արդյունավետ իրականացումը:

Գլուխ XII. Արձանագրությունները

Հոդված 31. Արձանագրությունները

Սույն կոնվենցիայի սկզբունքները կոնկրետ ոլորտներում զարգացնելու նպատակով 32-րդ հոդվածի համաձայն կարող են կնքվել արձանագրություններ:

Արձանագրությունները բաց են սույն կոնվենցիան ստորագրած Կողմերի ստորագրման համար: Դրանք ենթակա են վավերացման, ընդունման կամ հաստատման: Ստորագրող Կողմը չի կարող վավերացնել, ընդունել կամ հաստատել արձանագրությունները՝ առանց նախապես կամ միաժամանակ վավերացնելու, ընդունելու կամ հաստատելու սույն կոնվենցիան:

Գլուխ XIII. Կոնվենցիայում կատարվող փոփոխությունները

Հոդված 32. Կոնվենցիայում կատարվող փոփոխությունները

1. Սույն եւ 29-րդ հոդվածներով Կոմիտեին վերապահված լիազորություններն իրականացնում է Կենսաբարոյագիտության գծով ղեկավար կոմիտեն (CDBI) կամ այդ նպատակով Նախարարների կոմիտեի կողմից նշանակված այլ կոմիտե:

2. Չսահմանափակելով 29-րդ հոդվածի կոնկրետ դրույթների գործողությունը՝ Եվրոպայի խորհրդի յուրաքանչյուր անդամ պետություն, ինչպես նաեւ սույն կոնվենցիայի յուրաքանչյուր Կողմ, որը Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետություն չէ, կարող է ներկայացված լինել Կոմիտեում եւ ունենալ մեկ քվեի իրավունք, եթե Կոմիտեն իրականացնում է սույն կոնվենցիայով իրեն վերապահված լիազորությունները:

3. 33-րդ հոդվածում նշված ցանկացած պետություն կամ սույն կոնվենցիայի Կողմ չհանդիսացող՝ 34-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն սույն կոնվենցիային միանալու հրավեր ստացած ցանկացած պետություն կարող է դիտորդի կարգավիճակով ներկայացված լինել Կոմիտեում: Եթե Եվրոպական համայնքը Կողմ չէ, ապա Կոմիտեում այն կարող է ներկայացված լինել դիտորդի միջոցով:

4. Գիտական նվաճումները մոնիթորինգի ենթարկելու համար Կոմիտեն ոչ ուշ, քան սույն կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց հինգ տարի հետո, իսկ հետագայում՝ Կոմիտեի կողմից սահմանված պարբերականությամբ, քննության է առնում սույն կոնվենցիան:

5. Կողմերից յուրաքանչյուրի, Կոմիտեի կամ Նախարարների կոմիտեի կողմից սույն կոնվենցիայում փոփոխություն կատարելու կամ արձանագրության

մասով կամ արձանագրության մեջ փոփոխություն կատարելու ցանկացած առաջարկի մասին հաղորդվում է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին, իսկ վերջինս այն փոխանցում է Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետություններին, Եվրոպական համայնքին, բոլոր Ստորագրողներին, բոլոր Կողմերին, 33-րդ հոդվածի դրույթներին համապատասխան սույն կոնվենցիան ստորագրելու հրավեր ստացած բոլոր պետություններին եւ 34-րդ հոդվածի դրույթներին համապատասխան կոնվենցիային միանալու հրավեր ստացած բոլոր պետություններին:

6. Կոմիտեն 5-րդ կետին համապատասխան Գլխավոր քարտուղարի փոխանցած առաջարկությունը քննության է առնում ոչ շուտ, քան այն ստանալուց երկու ամիս անց: Կոմիտեն քվեարկած անդամների ձայների երկու երրորդ մեծամասնությամբ ընդունված տեքստը փոխանցում է Նախարարների կոմիտեի հաստատմանը: Հաստատվելուց հետո տեքստը փոխանցվում է Կողմերին՝ վավերացման, ընդունման կամ հաստատման համար:

7. Ցանկացած փոփոխություն այն ընդունած Կողմերի առնչությամբ ուժի մեջ է մտնում հինգ Կողմերի, այդ թվում՝ Եվրոպայի խորհրդի առնվազն չորս անդամ պետությունների՝ այն ընդունելու մասին ծանուցումը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու օրվանից հետո մեկամսյա ժամկետի ավարտին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Փոփոխությունը հաջորդիվ ընդունած ցանկացած Կողմի առնչությամբ այն ուժի մեջ է մտնում տվյալ Կողմի՝ այն ընդունելու մասին ծանուցումը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու օրվանից հետո մեկամսյա ժամկետի ավարտին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Գլուխ XIV. Եզրափակիչ դրույթներ

Հոդված 33. Ստորագրումը, վավերացումը և ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն կոնվենցիան բաց է Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետությունների, դրա մշակմանը մասնակցած ոչ անդամ պետությունների և Եվրոպական համայնքի ստորագրման համար:

2. Սույն կոնվենցիան ենթակա է վավերացման, ընդունման կամ հաստատման: Վավերացման, ընդունման կամ հաստատման մասին փաստաթղթերն ի պահ են հանձնվում Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին:

3. Սույն կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում հինգ պետությունների, այդ թվում՝ Եվրոպայի խորհրդի առնվազն չորս անդամ պետությունների կողմից սույն հոդվածի 2-րդ կետի դրույթներին համապատասխան կոնվենցիայով նախատեսված պարտավորությունները ստանձնելու մասին իրենց համաձայնությունն արտահայտելու օրվանից հետո եռամսյա ժամկետի ավարտին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

4. Ցանկացած Ստորագրողի առնչությամբ, որը հաջորդիվ արտահայտել է իր համաձայնությունը կոնվենցիայով նախատեսված պարտավորությունները ստանձնելու մասին, այն ուժի մեջ է մտնում դրա վավերացման, ընդունման կամ հաստատման մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելու օրվանից հետո եռամսյա ժամկետի ավարտին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Հոդված 34. Ոչ անդամ պետությունները

1. Սույն կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց հետո Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեն, խորհրդակցելով Կողմերի հետ, կարող է հրավիրել Եվրոպայի խորհրդի անդամ չհանդիսացող ցանկացած պետության՝ միանալու սույն կոնվենցիային՝ Եվրոպայի խորհրդի Կանոնադրության 20-րդ հոդվածի «դ» կետով նախատեսված մեծամասնության քվեով ընդունված որոշման հիման վրա և

Նախարարների կոմիտեի նիստերին մասնակցելու իրավունք ունեցող՝ Պայմանավորվող պետությունների ներկայացուցիչների միաձայն քվեարկությամբ:

2. Միացող ցանկացած պետության առնչությամբ կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում կոնվենցիային միանալու մասին փաստաթուղթը Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին ի պահ հանձնելու օրվանից հետո եռամսյա ժամկետի ավարտին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Հոդված 35. Տարածքները

1. Ստորագրելիս կամ վավերացման, ընդունման կամ հաստատման մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելիս ցանկացած Ստորագրող կարող է նշել այն տարածքը կամ տարածքները, որոնց նկատմամբ սույն կոնվենցիան կիրառվելու է: Ցանկացած այլ պետություն կոնվենցիային միանալու մասին իր փաստաթուղթն ի պահ հանձնելիս կարող է կազմել նույն հայտարարությունը:

2. Ցանկացած Կողմ ցանկացած ժամանակ՝ ավելի ուշ ամսաթվի, կարող է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված իր հայտարարությամբ սույն կոնվենցիայի կիրառումը տարածել տվյալ հայտարարության մեջ նշված այլ տարածքի վրա, որի միջազգային հարաբերությունների համար այն կրում է պատասխանատվություն կամ որի անունից հանդես գալու համար ունի իրավասություն: Այդ տարածքի առնչությամբ կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում այդ հայտարարությունը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու օրվանից հետո եռամսյա ժամկետի ավարտին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

3. Նախորդող երկու կետերի համաձայն արված ցանկացած հայտարարություն կարող է դրանում նշված ցանկացած տարածքի առնչությամբ չեղարկվել Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով: Չեղարկումն ուժի մեջ է մտնում այդպիսի ծանուցումը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու օրվանից հետո եռամսյա ժամկետի ավարտին հաջորդող ամսվա

առաջին օրը:

Հոդված 36. Վերապահումները

1. Ցանկացած պետություն և Եվրոպական համայնքը կոնվենցիան ստորագրելիս կամ վավերացման, ընդունման, հաստատման կամ միանալու մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելիս կարող է կոնվենցիայի ցանկացած դրույթի առնչությամբ կատարել վերապահում այն մասով, որով այդ դրույթը հակասում է այդ պահին տվյալ պետության տարածքում գործող որեւէ օրենքի: Սույն հոդվածով արգելվում են ընդհանուր բնույթի վերապահումները:

2. Սույն հոդվածի համաձայն կատարված ցանկացած վերապահում պետք է պարունակի վերաբերելի օրենքի հակիրճ բովանդակությունը:

3. Ցանկացած Կողմ, որը սույն կոնվենցիայի կիրառումը տարածում է 35-րդ հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված հայտարարության մեջ նշված տարածքի վրա, կարող է նախորդող կետերի դրույթներին համապատասխան տվյալ տարածքի առնչությամբ վերապահում կատարել:

4. Սույն հոդվածում նշված վերապահում կատարած ցանկացած Կողմ կարող է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված հայտարարության միջոցով չեղարկել այդ վերապահումը: Չեղարկումն ուժի մեջ է մտնում այդ հայտարարությունը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու օրվանից հետո մեկամսյա ժամկետի ավարտին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Հոդված 37. Չեղյալ հայտարարելը

1. Ցանկացած Կողմ ցանկացած ժամանակ կարող է չեղյալ հայտարարել սույն կոնվենցիան՝ այդ մասին Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով:

2. Այդ չեղյալ հայտարարելն ուժի մեջ է մտնում այդ ծանուցումը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու օրվանից հետո եռամսյա ժամկետի ավարտին

հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Հոդված 38. Ծանուցումները

Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարը Խորհրդի անդամ պետություններին, Եվրոպական համայնքին, ցանկացած Ստորագրողի, ցանկացած Կողմի եւ ցանկացած այլ պետության, որին տրվել է սույն կոնվենցիային միանալու հրավեր, ծանուցում է՝

ա. ցանկացած ստորագրման մասին.

բ. վավերացման, ընդունման, հաստատման կամ միանալու մասին ցանկացած փաստաթուղթ ի պահ հանձնելու մասին.

գ. 33-րդ եւ 34-րդ հոդվածներին համապատասխան սույն կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելու ցանկացած ամսաթվի մասին.

դ. 32-րդ հոդվածին համապատասխան ընդունված ցանկացած փոփոխության կամ արձանագրության եւ այդպիսի փոփոխությունը կամ արձանագրությունն ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի մասին.

ե. 35-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն արված ցանկացած հայտարարության մասին.

զ. 36-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն կատարված ցանկացած վերապահման կամ վերապահումը չեղարկելու մասին.

է. սույն կոնվենցիային առնչվող ցանկացած այլ ակտի, ծանուցման կամ հաղորդակցության մասին:

Ի հաստատումն որի՝ ներքոստորագրյալները, պատշաճ կերպով լիազորված լինելով, ստորագրեցին սույն կոնվենցիան:

Կատարված է Օվիեդո քաղաքում (Աստուրիա) 1997 թվականի ապրիլի 4-ին, անգլերեն եւ ֆրանսերեն, ընդ որում, երկու տեքստերը հավասարազոր են, մեկ

օրինակից, որն ի պահ է հանձնվում Եվրոպայի խորհրդի արխիվ: Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարը վավերացված մեկական օրինակ փոխանցում է Եվրոպայի խորհրդի բոլոր անդամ պետություններին, Եվրոպական համայնքին, սույն կոնվենցիայի մշակմանը մասնակցած ոչ անդամ պետություններին և կոնվենցիային միանալու հրավեր ստացած յուրաքանչյուր պետության:

Վերապահում

Հայաստանի Հանրապետություն

Կոնվենցիայի 36-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունը հայտարարում է, որ կոնվենցիայի 14-րդ հոդվածով սեռի հատկանիշով երեխայի խտրական ընտրության բացառումը սահմանվում է հետեւյալ կերպ՝ *«Ապագա երեխայի սեռը պլանավորելու նպատակով վերարտադրողականության բժշկական օժանդակ տեխնոլոգիաների կիրառումը չի թույլատրվում՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առկա է սեռի հետ կապված հիվանդության ժառանգման հավանականություն»*: Սույն դրույթը հակասում է «Մարդու վերարտադրողական առողջության եւ վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքի 11-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, համաձայն որի վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաների կիրառման դեպքում ապագա երեխայի սեռը պլանավորել չի թույլատրվում՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առկա է սեռի հետ կապված հիվանդության ժառանգման հավանականություն, կամ ընտանիքն ունի նույն սեռի 3 երեխա:

Հետեւաբար կոնվենցիայի 14-րդ հոդվածը չի կիրառվի Հայաստանի Հանրապետությունում վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաների կիրառմամբ բժշկական օգնության եւ ծառայությունների նկատմամբ: